

International Parkinson and
Movement Disorder Society

Progresseeruv supranukleaarne paralüüs: tähtsad faktid patsiendile

MIS ON PARKINSONISM? ATÜÜPILINE PARKINSONISM? PARKINSON-PLUSS SÜNDROOM?

Parkinsonism on haigusseisund, mida iseloomustavad mitmed motoorsed nähud:

- Värin/treemor;
- Lihasjäikus (rigiidsus);
- Aeglased liigutused (bradükineesia);
- Jalgade lohistamine, aeglane kõnnak.

Parkinsoni tõbi on kõige paremini tuntud parkinsonismi liik. Atüüpilise parkinsonismi puhul, mida nimetatakse ka Parkinson-pluss sündroomiks, on patsiendil parkinsonismile lisaks muud nähud, sh varase algusega tasakaaluhäired ja kukkumine, halb ravivastus levodopale, varase algusega kognitiivsed häired ning vererõhu, soole- ja põietegevuse kontrolli häirimine.

Progresseeruv supranukleaarne paralüüs on atüüpilise parkinsonismi kõige sagedam liik, kuid seda esineb kümme korda vähem kui Parkinsoni tõbe.

MILLISED ON PROGRESSEERUVA SUPRANUKLEAARSE PARALÜÜSI TÜÜPILISED NÄHUD?

Progresseeruvat supranukleaarset paralüüsi ehk Steele-Richardsoni-Olszewski sündroomi esineb võrdselt meestel ja naistel. Keskmiselt saab haigus alguse varastes 60. aastates.

- Progresseeruva supranukleaarset paralüüsiga patsientidel tekivad varakult kõnnaku- ja tasakaaluhäired, ja tahapoole kukkumised sageli mitu korda päevas. Mõnedel on kõnnakuhäired tardumistega, mille korral nad tunnevad, nagu oleks nende jalad põranda külge kleebitud.
- Patsientidel esineb probleeme silmade liigutamise, eriti alla vaatamisega, mis muudab lugemise keeruliseks ja võib põhjustada kahelinägemist. Neil võib esineda ka tahtmatut pilgutamist või silmade sulgemist ja raskusi silmade avamisega.
- Aeglased liigutused võivad igapäevaseid tegevusi aeglustada.
- Võib esineda kehatüve jäikust, ja eriti kaela jäikust.
- Näoilme võib muutuda: pilk on suunatud ette, kulmud tõstetud ja laup kortsus.
- Patsientidel võib olla kähe, arusaamatu ja oigav hääli koos ohkamise ning neelamishäiretega.

- Võivad esineda mäluhäired, motivatsiooni kadu ja apaatsus.

Haigus võib väljenduda erinevalt. Teatud vormide korral on nähtudeks tardumine kõndimisel ja aeglus. Teiste puhul võib esineda varajane treemor ja Parkinsoni tõve sarnased nähud.

KUIDAS PROGRESSEERUVAT SUPRANUKLEAARSET PARALÜÜSI DIAGNOOSITAKSE?

Progresseeruva supranukleaarset paralüüsi diagnoos põhineb anamneesil ja neuroloogilise läbivaatuse leiul. Haiguse alguses võib see sarnaneda Parkinsoni tõvega, mis võib diagnoosimise keeruliseks muuta. Vereproovide võtmine ei aita ja muid teste ei ole, kuid vahetevahel võib diagnoosimist lihtsustada aju magnetresonantstomograafia, sest arstid võivad näha teatud ajuosade (keskaju ja eessagar) kahanemist. Ainus kindel progresseeruva supranukleaarset paralüüsi diagnoosimise viis on ajukoe uurimine.

MIS PROGRESSEERUVAT SUPRANUKLEAARSET PARALÜÜSI PÕHJUSTAB?

Progresseeruva supranukleaarset paralüüsi põhjus on teadmata. Progresseeruvat supranukleaarset paralüüsi seostatakse ajju ladestuva valguga, mida nimetatakse tau-valguga. Progresseeruvat supranukleaarset paralüüsi ei peeta tavaliselt pärilikuks, see ei levi inimeselt inimesele ja seda ei seostata mingi keskkonnateguriga.

KAS SEDA SAAB RAVIDA?

Progresseeruv supranukleaarset paralüüs ei ole ravi. Haiguse algstaadiumis võivad mõningad Parkinsoni tõve ravimid (nt levodopa) haiguse sümptomeid leevendada. Kui aga progresseeruv supranukleaarset paralüüs süveneb, siis ravimite eristatav kasu ei ole. Mõned ravimid, mida kasutatakse dementsuse ja Alzheimeri tõve ravis, võivad progresseeruva supranukleaarset paralüüsiga patsientide mäluhäireid parandada. Botulismitoksiini süstid võivad olla abiks tahtmatu silmalau sulgumise ravimisel. Mõned ravimid aitavad emotsionaalsete häirete korral, nagu kontrollimatu nutmine või naermine. Antidepressandid võivad aidata depressiooni ja ärevuse ravis.

Logopeedid võivad aidata raviga kõne- ja neelamishäireid, mis võivad põhjustada alatoitumist ning kopsupõletikku. Teie eest on võimeline kõnelema ka arvuti „rääkiv klaviatuur“.

International Parkinson and
Movement Disorder Society

Progresseeruv supranukleaarne paraliis: tähtsad faktid patsiendile

Tegevusteraapia võib aidata teil igapäevatoimingutega hakkama saada. Füsioteraapiat kasutatakse kõndimis- ja tasakaaluhäirete ravimisel. Teatud prillidel on peegelprismaläätsed, mis aitavad nägemishäirete puhul. Haiguse progresseerudes võib olla vajalik hooldusravi.